

Hankinta-asiamiestoiminta Kouvolassa

Hankinta-asiamies Marita Melkko, KTM

Fiksut hankinnat Kymenlaakso (Kouvola)

- Hankkeen kesto 1.1.2017 – 28.2.2019
- Hankkeen hallinnoija Kouvola Innovation Oy
- Hankinta-asiamies aloittanut työnsä 20.3.2017
- Hankkeen kokonaisbudjetti 181 013 €
- Hanketta rahoittavat Hämeen ELY-keskus (yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus) ja Kouvolan kaupunki

Hankintojen haasteita

(Lähde: Suomen Yrittäjät ry)

- 1) Hankintayksiköillä *ei* ole *riittävästi markkinatietoa*
- 2) *Liian suuret hankintakokonaisuudet* (tavarat, palvelut, investoinnit)
- 3) *Turha kiire* (tarjousajat usein riittämättömiä, tarjonta supistuu, pienet eivät ehdi)
- 4) *Kirjavat ilmoituskäytännöt* (monia toimintatapaa yhden hankintayksikön sisällä, ilmoittamatta jättäminen -> suora hankinnat)
- 5) *Pienhankinnat* (ilmoittamatta jättäminen, kirjavat käytännöt, avoimuuden puute – jopa syrjiminen)

Hankintojen haasteita

(Lähde: Suomen Yrittäjät ry)

6) *Kohtuuttomat vähimmäisvaatimukset*

7) *Ostetaan samaa ja samoin kuin ennen*

- Innovaatioita ei synny, monopoleja kylläkin

8) *Hankintoja ei ohjata*

- Hankintastrategiaa ei ole tai sitä ei ole jalkautettu
- Hankintatoimi ulkoistettu -> hankintapolitiikan linjaaminen ulkoistui

9) *Tehdään omana toimintana*

- Sen sijaan että hyödynnettäisiin markkinoiden tarjontaa

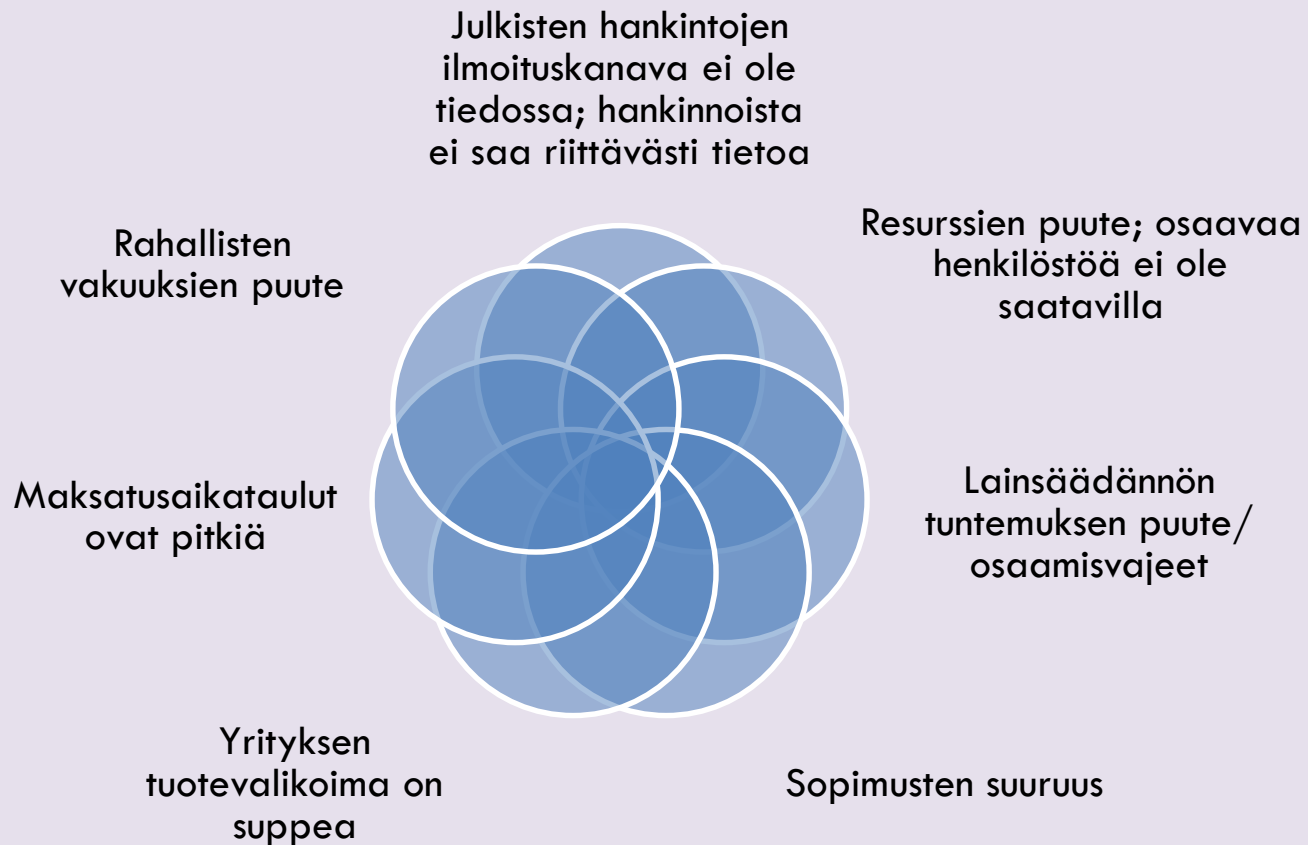
10) *Kysynnän ohjautuminen puitesopimuksen sisällä*

- Ongelmina esim. ylisuuri kapasiteettivaatimus tai epäselvä kysynnän ohjautuminen

Miksi yritykset eivät osallistu tarjouskilpailuihin?

Lähde: Innovatiiviset ja vastuulliset julkiset hankinnat-hanke

Kouvolan kaupungin hankintojen ilmoituskanavat

- **Hankintakalenteri** (<https://www.kouvola.fi/index/yrittajalle/hankinnat.html>)
  - Tarkoituksena lisätä kaupungin ja yrittäjien välistä vuoropuhelua sekä hankintaprosessien suunnitelmallisuutta
- **Kynnysarvon alittavat kilpailutukset** (alle 60 000 €)
  - Cludia-pienhankintajärjestelmä (110 käyttäjää)
  - <https://pienhankintapalvelu.fi/kouvola>
- **Kynnysarvon ylittävät kilpailutukset**
  - <https://tarjouspalvelu.fi/kouvola> sekä
  - HILMA-ilmoituskanavalla
- **Kilpailutuskohtaiset infotilaisuudet**

Hankinnat ovat viestintää...

Hankintojen onnistuminen riippuu keskeisesti siitä, miten viestintä onnistuu...

- Onko tieto hankinnasta tavoittanut potentiaaliset tarjoajat?
- Onko hankinta herättänyt kiinnostusta tarjoajissa?
- Onko hankinnan sisältö ymmärretty oikein?
- Onko tilaajan tarpeet ymmärretty oikein?
- Ovatko tarjoukset muodoltaan ja sisällöltään tarjouspyynnön mukaisia?
- Käynnistyykö yhteistyö sujuvasti (yhteisymmärrys sopimuksen sisällöstä)?

Viestinnän tavoitteena on yhteisen ymmärryksen luominen!

JULKISET HANKINNAT

VAHVA ELINKEINOPOLITIIKAN VÄLINE JA ALUEEN KILPAILUKYVYN EDISTÄJÄ

Elinkeinopoliittinen ajattelu hankinnoissa on tärkeää ja se on keskeistä kilpailukykyisten palvelujen/ tuotteiden saamiseksi ja markkinoiden kehityksen turvaamiseksi.

Hankinnat ovat merkittävä elinkeinopoliittinen työkalu

Julkinen sektori voi omalla ostotoiminnallaan *ohjata uusien innovaatioiden syntymistä, markkinoiden ja uuden liiketoiminnan kehitystä.*

- Etlan laskelmien mukaan Suomessa käytetään **190 mrd €** väli tuotepanosten ostamiseen. Tätä voidaan pitää karkeana mittarina Suomen hankintatoimen volyyymille.
- Julkinen sektori hankkii tavaroita ja palveluja vuosittain **n. 35 mrd €:lla**, mikä on n. 19 % bkt:sta (2010)

Paikallisesti verrattain *pienetkin hankinnat voivat olla alueen yritystoiminnan kannalta keskeisiä.*

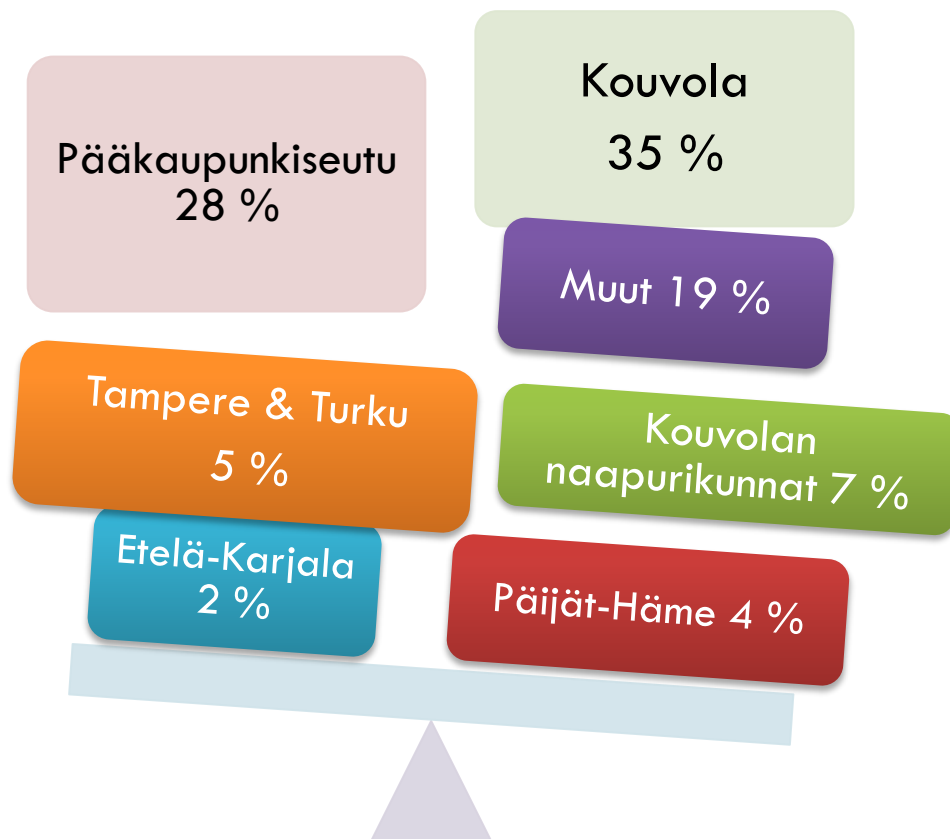
Kouvolan kaupungin toimintakuluista merkittävä osa on hankintoja joko palvelujen ostojen tai aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden muodossa

Kouvolan kaupungin hankinnat

(Lähde: Liisa Kolari, Kouvolan kaupunki)

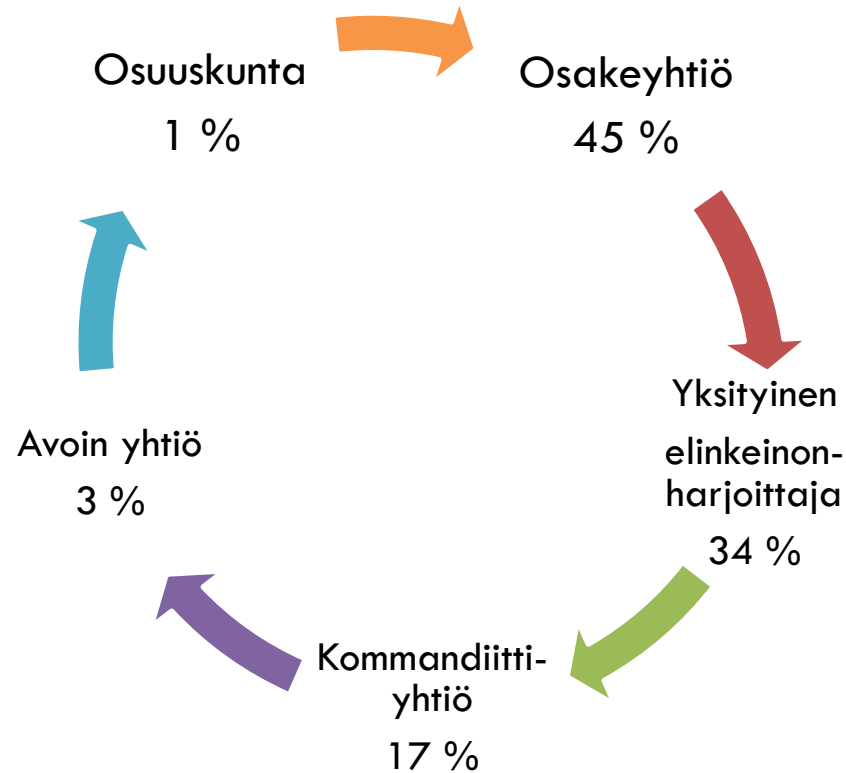
- **V. 2016 toimintakulut olleet 577,4 M€**, joista
  - palvelujen ostot **212,6 M€** (36,8 % toimintakuluista)
  - aineet, tarvikkeet ja tavarat **35,2 M€** (6,1 %)

- **Palvelujen ja tavaroiden toimittajia (v. 2013) n. 4000 kpl**, joista
  - 74 % yrityksiä
  - 18 % yhdistyksiä
  - 3 % kuntia ja kuntayhtymiä
  - 2 % valtio

Yritysten (2895 kpl) jakautuminen kotipaikan mukaan (2013) (lähde: Liisa Kolari, Kouvolan kaupunki)

Kouvolalaiset yritykset yritysmuodoittain (2013)

(lähde: Liisa Kolari, Kouvolan kaupunki)

Miksi aluenäkökulma on tärkeä?

Kuntien hankinnoilla ja niiden kohdentumisella on merkittäviä vaikutuksia alueen taloudelliseen toimeliaisuuteen ja työllisyyteen.

Kerrannaisvaikutusten vuoksi omalta alueelta ostettu hinnaltaan kalliimpi tuote voi olla aluetaloudellisesta näkökulmasta halvempi.

Arviointiin voidaan käyttää esim. tilastokeskuksen panos-tuotostaulukoita.

Aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnilla voidaan laskea, kuinka paljon kalliimmalla hinnalla on kannattavaa ostaa oman alueen yritykseltä verrattuna tilanteeseen, jossa hankinta kohdistuu alueen ulkopuolelle.

Case: Työllisyys ja verotulot

- Kuntiin saataisiin vuosittain **tuhat uutta työpaikkaa**, jos jokainen suomalainen käyttäisi kuukausittain **yhden euron enemmän kotimaisiin tuotteisiin ja palveluihin** (Lähde: Suomalaisen työn liitto)
- Monilla toimialoilla (esim. elintarviketeollisuus) vaikutus on vieläkin suurempi:
  - Miljoonan euron arvoiset hankinnat suomalaiselta elintarviketeollisuudelta työllistävät yht. 25 henkilötyövuotta (Forssell 2007).
  - 25 henkilön kunnille maksamat **kunnallisverot** ovat esim. 30 000 € vuositulojen mukaan lähes 150 000 € vuodessa
  - **Yrityksen sijaintipaikkakunta** saa lisäksi **yhteisöverotuoton** hyödykseen.

Markkinavuoropuhelu yritysten osallistamisen työkaluna

Markkinoilla on *paras ymmärrys vaihtoehtoisista tavoista tarjota palvelua/ tuotetta.*

Markkinavuoropuhelu on väline tämän *osaamisen hyödyntämiseksi* hankinnan suunnittelussa.

Markkinavuoropuhelussa hankintayksikkö suunnittelee *yhdessä yritysten kanssa toteutettavaa hankintaa.* Kyseessä ei ole tiedotustilaisuus.

HYÖDYT:

- Vahvistaa tilaajan ja tuottajan yhteistyötä
- Tukee uusien tuottajien tunnistamista
- Täsmentää hankinnan kohdetta ja voi jopa muuttaa hankinnan määrittelyä merkittävästi
- Tukee asiakkaiden segmentoinnissa

Yritysvaikutusarviointi käytännössä

Vaikutusarviointia voi tehdä monen tasoisesti:

- Yksinkertaisimmillaan valmistelija ***pohjaa arvionsa omaan kokemukseensa ja tietoonsa*** (esim. Turun vakiomalli)
- Perusteellisemmassa arvioinnissa ***hankitaan lisätietoa kuntaorganisaation sisältä tai alueen yrityksiltä*** sekä muista ulkoisista tietolähteistä (valmisteluun liittyvä vuoropuhelu)
- Suuremmissa hankinnoissa on perustelua järjestää osana arviointia kuulemisia tai kehittää perusteellinen arvio vaikutuksista ***ulkopuolisilla asiantuntijoilla***.

Vaikutusarvioinnin laajuuden ja tekotavan määrittää tehtävän päätöksen koko ja oletetut vaikutukset.

Hankinta-asiamiestoiminnan tavoitteina Kouvolassa

- Järjestelmällisen ja **jatkuvan vuoropuhelun** aikaansaaminen julkisten hankkijoiden ja alueen yrittäjien välillä
- Yrityksiltä kerätyt tarpeet ja toiveet välitetään julkisille hankintayksiköille
- Lisätä pk-yritysten **osaamista ja osallistumista** julkisiin hankintoihin
- Luoda **toimintamallit ja välineet** tarjontamahdollisuuksien lisäämiseen (hankinta-asiamies.fi –palvelu)
- Pk-yrittäjiä ohjataan käyttämään **sähköisiä tarjousportaaleja**
- Pk-yrittäjiä koulutetaan **täyttämään tilaajavastuu** sekä toimialansa **kelpoisuus- ja laatukriteerit**
- Edistää pk-yritysten **verkottumista ja keskinäistä yhteistyötä** tarjonnassa

Hankinta-asiamiestoiminnan tavoitteina Kouvolassa

- **Tarjouspyynnöt** valmistellaan ja toteutetaan alueen **yritykset huomioon ottaen**
- Alueen yrittäjät osallistetaan kaupungin **hankintastrategian uudistamiseen**
- Tarjotaan **yrityksille apua** tarjousten tekemiseen ja muutoksenhakuun kumppaniverkoston avulla
- Tarjotaan keinot ja välineet hankintayksiköille **markkinatiedon** hankintaan
- Pk-yrityksille välitetään kehittämishaasteita ja liiketoimintamahdollisuuksia kaupungin **markkinakartoitusten**, infojen sekä oppilaitosyhteistyön muodossa
- Kunnan eri toimialojen kanssa **tunnistetaan 2-3 innovatiivista julkista hankintaa**
- Käynnistetään täysin **uusi malli yritysten hankintaosaamisen kehittämiseksi**

Hankinta-asiamiehen tehtävät

– *Hankinnan suunnittelu ja valmistelu*

- Yhteistyö hankintayksiköiden kanssa
- Markkinatiedon hankinta ja toimittaminen hankintayksiköille
- Markkinavuoropuhelujen järjestäminen yhteistyössä hankintayksiköiden kanssa
- Taustatietojen ja tilastojen laatiminen

– *Hankintojen yritysvaikutusten arviointi*

- Esim. kaikki yli 0,5 M€ hankinnat
- Lähtökohtana alueen elinvoiman säilyttäminen ja monipuolisen yritys- ja palvelurakenteen turvaaminen
- Hankintayksiköiden avustaminen tarjouskilpailujen ehtojen asettamisessa

– *Yritysten osallistuminen hankintojen valmisteluun*

- Markkinatiedon välittäminen yrityksiltä hankintayksiköille
- Vuoropuhelun järjestäminen hankintojen valmisteluun liittyen

Hankinta-asiamiehen tehtävät

– *Kilpailutuksen järjestäminen*

- Yhteistyö hankintayksiköiden kanssa
- Hankintayksiköiden konsultointi hankintojen ilmoittamisessa ja kilpailuttamisessa

– *Tarjousten tekeminen*

- Tarjouspyyntöjen välittäminen ja tiedottaminen ajankohtaisista hankinnoista
- Digitaalisten työvälineiden käyttäminen (hankinta-asiamies.fi palvelu, e-Hankinnat Oy, Cludia Oy tarjouspalvelu ym.)
- Tarjoajien aktivointi ja konsultointi tarjousten tekemiseen
- Tarvittaessa ryhmittymien muodostaminen/ alihankkijoiden etsiminen
- Tiedon välittäminen yrittäjiä avustaville hankintakonsulteille
- Isoista hankinnoista tiedottaminen

– *Muutoksenhaku*

- Tiedottaminen muutoksenhakumahdollisuuksista
- Yhteistyökumppaniverkoston ylläpito

Näin teet fiksuja hankintoja...

- ***Jaa hankinta pienempiin osiin*** ja tee se kuunnellen tarjoajaehdokkaita
- ***Käy vuoropuhelua*** tarjoajaehdokkaiden kanssa
  - Suunnittele ja valmistele yhteistyössä yrittäjien kanssa
  - Lueta tarjouspyyntöluonnos tarjoajilla
  - Säännöllinen palaute ja raportointi havaituista kehittämiskohteista
- ***Älä aseta vaatimuksia***, jotka vähentävät kilpailua
- ***Käytä sähköistä kilpailutusjärjestelmää***
- Käytä rajoitettuja tai kutsumenettelyjä vain kun se on selvästi perusteltua
- ***Muista vastuullisuus hankinnoissa*** (sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen)

Näin teet fiksuja hankintoja...

- **Anna aikaa ryhmittymien muodostamiseen**
  - Aloita hankinnan valmistelusta viestiminen varhain
  - Pienyritysten voimavarat yhdessä käyttöön
- **Hankintastrategian laatiminen**
  - Konkretisoi pk-yrittäjille kunnan periaatteet ja toimintatavat toteuttaa julkisia hankintoja
  - Päättämällä valita useita toimittajia pidetään markkinat toimivina
- Pohdi, **miten ohjaat hankintastrategian toteutumista** käytännön hankintatoimessa
- Mahdollista **asiakkaan valinnanvapaus** hankinnassa
- Ota käyttöön **kysymys-vastaus-aika**
- Pidä mielessä **aluetaloudellisten vaikutusten merkitys**

Kouvolan hankinta-asiamies

- Tavattavissa ajanvarauksella **puh. 020 615 5039** tai sähköpostitse marita.melkko@kinno.fi
- Palvelupiste Katajajarjussa os. Puhjontie 17 A, 2. krs
- Ensisijaisina tehtävinä
  - edistää vuoropuhelua eri osapuolten välillä
  - tukea erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia päästä mukaan julkisiin hankintoihin
  - neuvoa, kouluttaa ja aktivoida yritys- ja kuntasektoria julkisiin hankintoihin liittyen

Ihmeen
hieno
Kouvola®